

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ της 01/09/2017

ΘΕΜΑ Α

A1. δ (Το Κ στις ενώσεις του έχει πάντοτε Α.Ο.=+1)

A2. δ ($V \uparrow \Rightarrow P \downarrow \Rightarrow$ ΧΙ δεξιά όπου αυξάνεται το $n_{ολ}$ αερίων / ΠΡΟΣΟΧΗ: C(s))

A3. α ($pOH=5-\log 5 \Rightarrow pH=14-pOH=9+\log 5 > 9$)

A4. γ (τα HS^- και S^{2-} διαφέρουν κατά ένα πρωτόνιο)

A5. β

ΘΕΜΑ Β

B1.

α. Το άζωτο (N) είναι το στοιχείο που κατά ένα μέρος ανάγεται και κατά το υπόλοιπο οξειδώνεται στην αντίδραση αυτή.

Το άζωτο έχει αρχικά Α.Ο.=+4 στην ένωση NO_2 . Κατά την αντίδραση, ένα μέρος του οξειδώνεται σε Α.Ο.=+5 (στο HNO_3) και το υπόλοιπο ανάγεται σε Α.Ο.=+2 (στο NO).

β. $3 NO_2 + H_2O \rightarrow 2 HNO_3 + NO$

B2. Σωστό το (ε): $B \rightarrow 2A$

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Σύμφωνα με τη γραφική παράσταση, η συγκέντρωση του Β μειώνεται με τον χρόνο, ενώ η αντίστοιχη του Α αυξάνεται. Επομένως, το Β είναι

αντιδρών και το Α προϊόν. Επίσης είναι $\left| \frac{\Delta c_A}{\Delta c_B} \right| = \frac{2}{1}$, οπότε ο στοιχειομετρικός

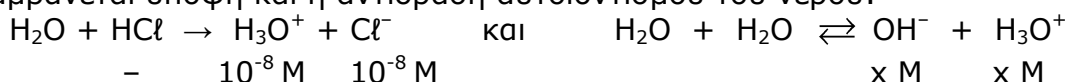
συντελεστής του Β είναι 1 και του Α είναι 2. Τέλος, αφού το αντιδρών Β εξαντλείται, η αντίδραση είναι μονόδρομη.

B3. α. ΣΩΣΤΗ Σε μια οξειδοαναγωγική αντίδραση, το σώμα που προκαλεί οξείδωση (οξειδωτικό) ανάγεται, δηλαδή μειώνεται ο ΑΟ κάποιων ατόμων ή ιόντων που περιέχει.

β. ΛΑΘΟΣ Το Η στις ενώσεις του με αμέταλλα (π.χ. HCl) έχει Α.Ο.=+1, ενώ στις ενώσεις του με μέταλλα (π.χ. NaH) έχει Α.Ο.=-1.

γ. ΛΑΘΟΣ Εφόσον η θερμοκρασία παραμένει σταθερή, η τιμή της K_c δεν μεταβάλλεται (η K_c εξαρτάται μόνο από τη θερμοκρασία).

δ. ΛΑΘΟΣ Επειδή η $[H_3O^+]$ που δίνει το οξύ είναι μικρότερη από $10^{-6} M$, λαμβάνεται υπόψη και η αντίδραση αυτοϊοντισμού του νερού:

Δηλαδή στο διάλυμα είναι $[H_3O^+] = (10^{-8} + x)M$ και $[OH^-] = xM$, οπότε $[H_3O^+] > [OH^-]$ και, επειδή στους $25^\circ C$ ισχύει $[H_3O^+][OH^-] = 10^{-14}$, θα είναι $[H_3O^+] > 10^{-7} M > [OH^-]$, άρα το $pH < 7$.

ε. ΛΑΘΟΣ Στην αντίδραση προς τα αριστερά, η NH_3 δίνει πρωτόνιο (H^+) στο ιόν OH^- και μετατρέπεται σε NH_2^- . Επομένως η NH_3 δρα ως οξύ κατά Brønsted-Lowry.

στ. ΣΩΣΤΗ Το pH του καθαρού νερού στους $25^\circ C$ είναι ίσο με 7. Με την αύξηση της θερμοκρασίας η ισορροπία $2 H_2O \rightleftharpoons H_3O^+ + OH^-$ μετατοπίζεται προς τα δεξιά, αφού ο ιοντισμός του νερού είναι ενδόθερμο φαινόμενο, με

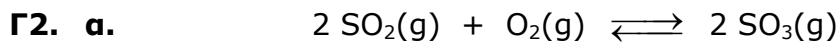
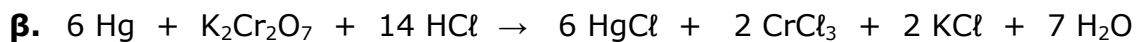
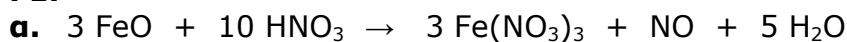
συνέπεια την αύξηση της $[H_3O^+]$ και επομένως τη μείωση του pH. Δηλαδή, σε θερμοκρασία $40^\circ C$ το καθαρό νερό έχει $pH < 7$.

B4. Σωστό το iii)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το γινόμενο $[H_3O^+][OH^-]$ αποτελεί τη σταθερά K_w , η τιμή της οποίας εξαρτάται μόνο από τη θερμοκρασία. Σε κάθε υδατικό διάλυμα θερμοκρασίας $25^\circ C$ είναι $K_w = 10^{-14} =$ σταθ. ανεξάρτητα από τη συγκέντρωση του διαλύματος.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Αρχικά	8	5	-	}	mol
Μεταβολή	-6	-3	+6		
Χ.Ι.	2	2	6		

Ο όγκος του δοχείου είναι $V=2$ L, επομένως στη Χ.Ι. οι συγκεντρώσεις των σωμάτων είναι: $[SO_2]=[O_2]=\frac{2 \text{ mol}}{2 \text{ L}} = 1 \text{ M}$ και $[SO_3] = 3 \text{ M}$

Οπότε η $K_c = \frac{[SO_3]^2}{[SO_2]^2[O_2]} = 9$

Αν η αντίδραση ήταν μονόδρομη θα αντιδρούσαν πλήρως τα 8 mol SO_2 και θα παράγονταν 8 mol SO_3 (θεωρητικό ποσό). Άρα, η απόδοση της αντίδρασης είναι:

$$\alpha = \frac{\text{πρακτικό ποσό } SO_3}{\text{θεωρητικό ποσό } SO_3} = \frac{6}{8} = 0,75 \text{ ή } \mathbf{75 \%}$$

β. Μέση ταχύτητα αντίδρασης: $u = -\frac{\Delta[O_2]}{\Delta t} = -\frac{-\frac{3 \text{ mol}}{2 \text{ L}}}{10 \text{ min}} = 0,15 \text{ M min}^{-1}$

Μέση ταχύτητα κατανάλωσης του SO_2 : $u_{SO_2} = -\frac{\Delta[SO_2]}{\Delta t} = -\frac{-3 \text{ M}}{10 \text{ min}} = 0,3 \text{ M min}^{-1}$

γ. γ1. Στη ΧΙ, σε θερμοκρασία $200^\circ C$, είναι $n_{ολ} = 10$ mol. Με την αύξηση της θερμοκρασίας το $n_{ολ}$ αυξάνεται σε 10,5 mol, επομένως, σύμφωνα με τη στοιχειομετρία της αντίδρασης, η Χ.Ι. μετατοπίστηκε προς τα αριστερά. Όμως, η αύξηση της θερμοκρασίας ευνοεί, σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier, την ενδόθερμη κατεύθυνση της αντίδρασης. Άρα η αντίδραση προς τα αριστερά είναι ενδόθερμη, οπότε η $2 SO_2(g) + O_2(g) \rightarrow 2 SO_3(g)$ είναι **εξώθερμη**.

γ2. Όπως αναφέρθηκε, με την αύξηση της θ στους $400^\circ C$ η Χ.Ι. μετατοπίστηκε προς τα αριστερά:

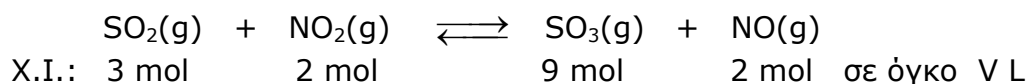
	$2 SO_2(g)$	$+ O_2(g)$	$\rightleftharpoons$	$2 SO_3(g)$	
Αρχικά	2	2		6	}
Μεταβολή	+2x	+x		-2x	
Χ.Ι.΄	2+2x	2+x		6-2x	

Στη νέα Χ.Ι. είναι $n_{\text{ολ}}=10,5 \text{ mol}$, άρα $2+2x+2+x+6-2x=10,5 \Rightarrow \mathbf{x=0,5}$

Οπότε: $n_{\text{SO}_2}=3 \text{ mol}$, $n_{\text{O}_2}=2,5 \text{ mol}$, $n_{\text{SO}_3}=5 \text{ mol}$,

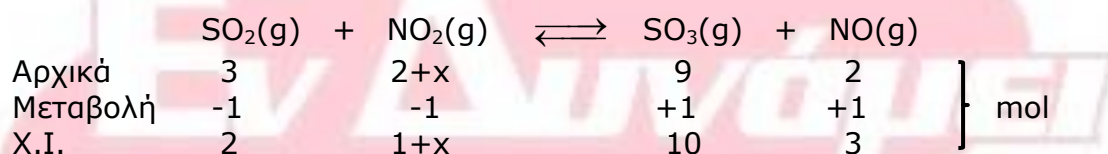
$$\text{Έτσι, στους } 400^\circ\text{C: } K_c = \frac{[\text{SO}_3]^2}{[\text{SO}_2]^2[\text{O}_2]} = \frac{\left(\frac{5}{2}\right)^2}{\left(\frac{3}{2}\right)^2 \cdot \left(\frac{2,5}{2}\right)} = \frac{20}{9}$$

Γ3. Στην αρχική ισορροπία:

$$K_c = \frac{[\text{SO}_3][\text{NO}]}{[\text{SO}_2][\text{NO}_2]} = \frac{\left(\frac{9}{V}\right) \cdot \left(\frac{2}{V}\right)}{\left(\frac{3}{V}\right) \cdot \left(\frac{2}{V}\right)} = 3$$

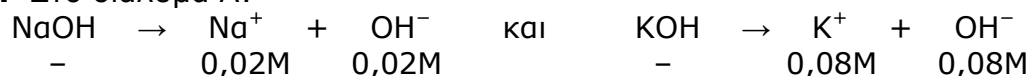
Έστω $\mathbf{x \text{ mol}}$ η ποσότητα NO_2 που πρέπει να προστεθεί. Με την προσθήκη NO_2 αυξάνεται η συγκέντρωσή του στο μίγμα, οπότε, σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier, θα πραγματοποιηθεί αντίδραση προς τα δεξιά, ώστε να μειωθεί η $[\text{NO}_2]$. Σύμφωνα με την εκφώνηση θα παραχθεί 1 mol NO :

$$K_c = \frac{[\text{SO}_3][\text{NO}]}{[\text{SO}_2][\text{NO}_2]} \Rightarrow 3 = \frac{\left(\frac{10}{V}\right) \cdot \left(\frac{3}{V}\right)}{\left(\frac{2}{V}\right) \cdot \left(\frac{1+x}{V}\right)} \text{ και τελικά } \mathbf{x=4.}$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Στο διάλυμα Α:

Είναι: $[\text{OH}^-]_A = (0,02+0,08) \text{ M} = 0,1 \text{ M}$

Στο διάλυμα Β, αν c η συγκέντρωση του $\text{Ca}(\text{OH})_2$: $\text{Ca}(\text{OH})_2 \rightarrow \text{Ca}^{2+} + 2\text{OH}^-$

Είναι: $[\text{OH}^-]_B = 2c$

Τα 2 διαλύματα έχουν την ίδια τιμή pH, επομένως θα έχουν και την ίδια $[\text{OH}^-]$, οπότε $2c = 0,1 \text{ M} \Rightarrow \mathbf{c=0,05 \text{ M}}$

Δηλαδή:

1L ή 1000mL δ/ματος Β περιέχουν 0,05mol $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ($M_r=74$)
100mL » Β » ; = 0,005mol ή $0,005 \cdot 74\text{g} = 0,37\text{g Ca}(\text{OH})_2$

Άρα η περιεκτικότητα του διαλύματος Β είναι **0,37% w/v**.

Δ2. Επειδή το HCl είναι ισχυρό μονοπρωτικό οξύ ($\text{HCl} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{O}^+ + \text{Cl}^-$), σε κάθε διάλυμά του η $[\text{H}_3\text{O}^+]$ είναι ίση με τη c του διαλύματος:

Στο διάλυμα Y1 είναι $\text{pH}=1$, άρα $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-1} \text{ M}$ οπότε και $c_1=10^{-1} \text{ M}$.

Στο διάλυμα Y3 είναι $\text{pH}=2$, άρα $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-2} \text{ M}$ οπότε και $c_3=10^{-2} \text{ M}$.

Έστω c_2 η συγκέντρωση του διαλύματος Y2.

Αναμιγνύονται **2 L** από το διάλυμα Y1 και **20 L** από το διάλυμα Y2.

Η ποσότητα του HCl στο τελικό διάλυμα είναι ίση με τη συνολική στα δύο αρχικά διαλύματα, δηλαδή: $n_{\text{HCl}(Y1)} + n_{\text{HCl}(Y2)} = n_{\text{HCl}(Y3)}$ άρα $c_1V_1 + c_2V_2 = c_3V_3$.

Αντικαθιστώντας προκύπτει η εξίσωση: $0,1 \cdot 2 + c_2 \cdot 20 = 0,01 \cdot 22$

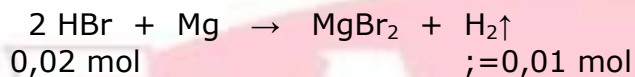
$$\Rightarrow 0,2 + 20c_2 = 0,22 \Rightarrow 20c_2 = 0,02$$

$$\text{και τελικά } c_2 = 10^{-3} \text{ M}$$

Άρα στο διάλυμα Y2 θα είναι και $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-2} \text{ M}$ οπότε **pH=3**.

Δ3. Στο διάλυμα Y είναι $\text{pH}=1$, άρα $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-1} \text{ M}$ οπότε και $c=10^{-1} \text{ M}$, αφού το HBr είναι ισχυρό μονοπρωτικό οξύ: $\text{HBr} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{O}^+ + \text{Br}^-$

α. Σε όγκο $V=0,2 \text{ L}$ του Y περιέχονται $n=cV=0,02 \text{ mol HBr}$.

Παράγονται $0,01 \text{ mol}$ αερίου H_2 , τα οποία σε STP έχουν όγκο:

$$0,01 \cdot 22,4 = 0,224 \text{ L} \text{ ή } \mathbf{224 \text{ mL}}$$

β. Σε όγκο $V=0,2 \text{ L}$ του Y περιέχονται $n=cV=0,02 \text{ mol HBr}$.

Στο τελικό διάλυμα Y' είναι $\text{pH}'=0$, άρα $[\text{H}_3\text{O}^+]'=1 \text{ M}$ οπότε και $c'=1 \text{ M}$.

Η ποσότητα του HBr στο Y' είναι $n'=c'V=0,2 \text{ mol HBr}$.

Επομένως, προστέθηκαν $0,2-0,02=0,18 \text{ mol HBr}$, δηλαδή **x=0,18**.